

Sygn. akt V CSK 577/16

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szulc (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSA Bogusław Dobrowolski

w sprawie z powództwa Zakładu Instalacji Sanitarnych i Robót Inżynieryjnych
S. Spółki z o.o. w [...] przeciwko Gminie O.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 czerwca 2017 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 18 maja 2016 r., sygn. akt I ACa .../16,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu [...] do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny [...] oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego, którym zostało oddalone powództwo skierowane przeciwko Gminie O. o zapłatę kwoty 83 895,91 zł tytułem skapitalizowanych odsetek.

Akceptując ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalił, że w wykonaniu umowy dniu 15 lutego 2010 r. o wykonanie wiaduktu z przebudową układu komunikacyjnego zawartej z pozwaną Gminą O. jako inwestorem, pozwana jako wykonawca, wykonała roboty dodatkowe. Wobec sporu co do ich zakresu i rozliczenia Rozjemca, powołany w oparciu o umowę, wycenił wartość robót na kwotę 890 248,54 zł. Pozwany zaakceptował tę decyzję do kwoty 116 102, 45 zł a w pozostałym zakresie zaskarżył ją do Sądu Arbitrażowego przy Regionalnej Izbie Gospodarczej, który wyrokiem z dnia 16 października 2012 r. ustalił wartość wykonanych prac na kwotę 753 763,47 zł. Powódka wystawiła fakturę na kwotę 116 102, 47 zł (brutto 142 806, 45 zł) oraz na kwotę 753 763,47 zł brutto) i pozwana w określonych terminach je zapłaciła. W dniu 23 listopada 2012 r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 83 895,91 zł stanowiącej skapitalizowane odsetki od kwoty 142 806,01 zł za okres od dnia 23 stycznia 2012 r. do dnia 2 lipca 2012 r. i od kwoty 753 763,47 zł za okres od dnia 23 stycznia 2012 r. do dnia 31 października 2012 r.

W umowie strony postanowiły, że wykonane roboty będą rozliczane na podstawie świadectw płatności zatwierdzonych przez Zarządzającego, przy czym końcowe świadectwo płatności powinno być wystawione przez Zamawiającego po dokonaniu odbioru końcowego i podpisaniu protokołu końcowego oraz uzyskaniu pozwolenia na użytkowanie. Zgodnie z pkt 7.4 umowy płatności były dokonywane zgodnie z tą procedurą oraz na podstawie wystawionej przez wykonawcę faktury.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wykładnia umowy dokonana przez Sąd pierwszej instancji nie narusza reguł określonych w art. 65 § 2 k.c. Jasna i wyraźna treść punktu 7.4 umowy wskazuje, że świadczenie pozwanej polegające na zapłacie wynagrodzenia za wykonane roboty stało się wymagalne po upływie

30 dni po wystawieniu i doręczeniu jej faktury VAT. Skoro strony ustaliły termin zapłaty umownie, to niedopuszczalne jest przyjmowanie innej koncepcji co do wymagalności roszczenia. Niezasadnie powód powołuje się na punkt 7.2.1. umowy stanowiący, że rozliczenia będą się odbywać na podstawie uprzednio zatwierdzonych świadectw płatności i wywodzi, że niewystawienie tych świadectw uniemożliwiło wystawienie faktur. Nie było bowiem przeszkód do wystawienia faktur przed poddaniem sporu pod rozstrzygnięcie Sądu Arbitrażowego i brak świadectwa płatności nie miał na obowiązek wystawienia faktur oraz na zmianę terminu wymagalności roszczenia. Istotne, że po orzeczeniach powódka fakturę wystawiła a pozwana ją w terminie zapłaciła.

Uznał nadto, że powódka niezasadnie odwołuje się do reguł wynikających z art. 455 lub 488 k.c., bo regulują one sposób ustalania terminu płatności, gdy nie jest oznaczony w umowie, ani nie wynika z właściwości zobowiązania. Strony określiły termin płatności umownie, a nadto do pozwanej ani przed, ani po skierowaniu sporu do rozjemcy nie zostało skierowane wezwanie do zapłaty, które mogłoby uzasadniać określenie terminu w sposób wskazany w pozwie. Słusznie podnosiła też pozwana, że jest zobligowana do rozliczenia się za zakupione towary i usługi jedynie na podstawie dokumentu księgowego zgodnego z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, a w jego braku rozliczenie to było niemożliwe.

W skardze kasacyjnej powódka zaskarżając wyrok w całości, wniosła o jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. Zarzuciła naruszenie art. 455 w zw. z 488 k.c. oraz 354 k.c. i 647 k.c. oraz art. 481 w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r., poz. 1830) przez ich niezastosowanie i wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z niekwestionowanych ustaleń Sądu drugiej instancji wynika, że powódka w toku wykonywania przedmiotu umowy o roboty budowlane z dnia 15 lutego 2010 r. wykonała roboty dodatkowe nie objęte przedmiotem umowy. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły natomiast postanowienia umowne odnoszące się do terminu i sposobu płatności wynagrodzenia ustalonego w umowie za roboty stanowiące jej przedmiot. Brak w motywach rozstrzygnięcia wyjaśnienia przyczyn, dla których postanowienia umowne zostały zastosowane do ustalenia wymagalności roszczenia powódki o wynagrodzenie za roboty dodatkowe, terminu płatności i ustalenia okresu opóźnienia. Postanowienia umowne mogą mieć zastosowanie tylko w takim zakresie, w jakim strony rozstrzygnęły o robotach dodatkowych. Z punktu 2.5.2. i 2.5.3. umowy wynika, że w przypadku potrzeby wykonania takich robót zamawiający sporządza protokół konieczności na ich wykonanie i strony są zobowiązane do zawarcia odrębnej umowy. Punkt 2.5.7. pozwala na przedłożenie wniosku o rozstrzygnięcie sporu zarządzającemu przez każdą ze stron umowy w razie jakiegokolwiek sporu wynikającego nie tylko z postanowień umowy ale też z wykonywania robót. Sąd Apelacyjny nie rozważył, czy umowa normuje sposób płatności wynagrodzenia za roboty dodatkowe, jak również nie rozważył jaka jest podstawa prawna roszczenia o wynagrodzenie za te roboty – czy umowna czy przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, a to będzie determinowało rozstrzygnięcie w zakresie opóźnienia w zapłacie. Zważyć bowiem trzeba, że w razie przyjęcia jako podstawy prawnej bezpodstawnego wzbogacenia, roszczenie o zwrot korzyści jest wymagalne od momentu, kiedy wzbogacony uzyskał korzyść, bo od niego mógł skutecznie skierować do wzbogaconego żądanie zwrotu. Przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie zawierają szczególnych wskazań co do sposobu określenia terminu spełnienia świadczenia przez wzbogaconego, co nakazuje zakwalifikowanie tego zobowiązania jako bezterminowego i stosowanie zasad określonych w art. 455 k.c. W takim przypadku wymagałoby ustalenia, czy powódka skierowała wezwanie do zapłaty i czy jako takie można potraktować zastosowany przez strony tryb skierowania sporu do rozjemcy, bądź czy została i kiedy wystawiona faktura spełniająca wymogi wezwania z art. 455 k.c.

W razie natomiast przyjęcia, że strony umownie ustaliły sposób i termin zapłaty wynagrodzenia za roboty dodatkowe, przyjąć trzeba, że niewystawienie świadectwa płatności mimo dokonania odbioru końcowego i uzyskania zezwolenia na użytkowanie, nie może obciążać wykonawcy. Fakt, że pomiędzy stronami jest spór o wysokość wynagrodzenia, nie przesądza o braku opóźnienia co do roszczeń uznanych definitywnie za zasadne.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., o kosztach rozstrzygając zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c.

kc

aj